

Ірина Постоленко,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
(м. Умань, Україна)

БРИТАНСЬКИЙ ШКІЛЬНИЙ КУРИКУЛУМ ТА ЙОГО ТИПИ

Національний курикулум (The National Curriculum) – це документ державного рівня, який лежить в основі політики, спрямованої на підвищення стандартів. У ньому чітко викладені офіційні права на отримання освіти для всіх учнів. Він визначає зміст навчання і виховання, і встановлює засоби досягнення педагогічних цілей на всій території Великої Британії. У національному курикулумі встановлено, як має відбуватися оцінювання учнівських знань і умінь, а також як повинні оприлюднюватися результати оцінювання. Завдяки національному курикулуму вчителі, учні, батьки, роботодавці та широкий загал чітко розуміють, які навички і знання британські учні отримають в школі.

Британський науковець Джин Дін розрізняє такі типи курикулуму, як робочий, інституціональний, прихований, шкільний, базовий та локальний [1]. Наводимо коротку характеристику типів курикулуму.

Робочий курикулум (The Taught Curriculum) охоплює процес викладання і навчання в школі та за її межами, який відбувається з певною метою [1, с. 100]. Інституціональний курикулум (The Institutional Curriculum) передбачає роботу школи, яка базується на наданні інформації вчителям і учням про шкільне життя, його цінності та кодекс поведінки, спосіб роботи у колективі. Інституціональний курикулум передбачає діяльність учителя, який пояснює учням, як потрібно поводитися у школі, як поводитися у шкільних коридорах, яких правил поведінки потрібно дотримуватися у їдальні. Відповідно до положень інституціонального курикулуму можливе висловлення похвали учням, які належним чином себе поведуть у школі, а також застосування певних санкцій за незадовільну поведінку.

Британський науковець Дін Джон вважає, що школи Великої Британії завжди мають чіткі кодекси поведінки учнів, дотримання яких забезпечується

безпосередньою виховною роботою вчителів з учнями. Певні зразки поведінки навчають дітей багатьом речам і, напевно, таким зразкам потрібно надавати більше уваги з боку вчителів, обговорювати їх учительським колективом до того, як запровадити в практику. Таке навчання інколи буває менш ефективним через непослідовність, яка виникає через недостатню вимогливість вчителів. Діти в школі можуть поводитися таким чином, що вчителі вважатимуть їхню поведінку непринятною і неправильною, у той час як така ж поведінка учнів вдома є абсолютно нормальною та прийнятною. Для дитини шкільне життя може бути насичене проблемами, що виникають при виконанні вимог інституціонального курикулуму, який передбачає надання учням можливостей перевірити їхню відповідальність та здатність бути лідерами у роботі з людьми. Він також включає надання соціальних знань, які отримуються на ігровому майданчику, у класі, під час обіду та у актовій залі. Результати дії курикулуму відображаються у поведінці учнів та у ставленні до них учителів і старшокласників [1, с. 101].

Прихований курикулум (The Hidden Curriculum) є засобом, за допомогою якого школи привносять соціальний контекст у нормований офіційною владою курикулум у процесі його трансляції учням. Прихований курикулум є характерним явищем шкільної освіти Великої Британії. Він прихований не тільки від учнів, а й учителів. Багато з того, що перераховано в офіційному курикулумі, раніше було частиною прихованого курикулуму. Як тільки складові прихованого курикулуму стають відомими учням і вчителям, вони переходять у складові офіційного курикулуму, оскільки всі параметри, передбачені у такій інформації, уже більше не є таємними. А коли дані, передбачені прихованим курикулумом, є секретними, школа не може їх контролювати. Можна зробити висновок, що прихований курикулум передбачає навчання, яке відбувається в школі, але яке учасники навчального процесу не усвідомлюють, або сприймають як реальність. Відповідно, виникають питання щодо суті та призначення прихованого курикулуму. Наприклад, чи буде здатна дитина, яка працює повільно, вчитися виконувати роботу в швидкому темпі, коли робота, яку вона виконає повільно,

має такий самий результат, як і виконана швидко робота? Чи діти вчаться давати відповіді на поставлені запитання, такі які хоче почути вчитель, чи шукають правильну відповідь? Чи мають учні про себе думку, як про неважливих для класу або школи, коли вони не мають гарних результатів в іграх, письмі, читанні, малюванні або трудовому навчанні? Чи мають учні враження, що читання, письмо та математика є єдиними предметами, які мають значення у навчанні? Чи існує серед дітей думка, що краще бути світлошкірим учнем, ніж темношкірим? Відповіді на всі ці питання розкривають сутність прихованого курикулуму [3, с. 9].

Шкільний курикулум (The School Curriculum) встановлює вимоги і створює умови для розвитку учнівських знань, умінь і здібностей. Закладені в курикулумі цілі покликані забезпечити набуття учнями компетентностей в економічних, культурних і соціальних галузях суспільного життя і діяльності [4].

За функціональним призначенням шкільний курикулум розподіляється на національний, базовий (обов'язковий) та локальний курикулум, що зображено у вигляді рисунку (див. рис. 1).

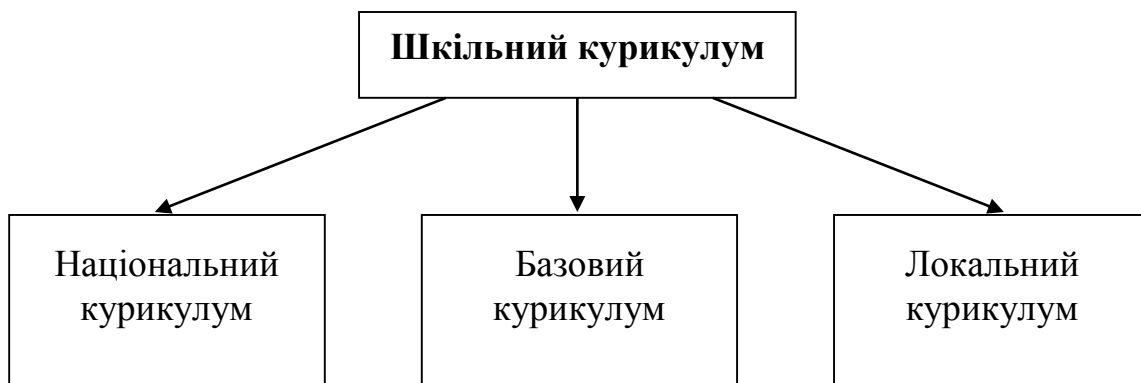

Рис. 1. Розподіл шкільного курикулуму

Як ми вже зазначали, національний курикулум – це державний документ, метою якого є підвищення стандартів навчання.

У базовому курикулумі (The Basic Curriculum) встановлено вимоги до організації педагогічного процесу, які є обов'язковими для всіх шкіл. Такі предмети базового курикулуму, як релігійна освіта (RE) (у початкових і середніх

школах), стате́ве виховання (ключові етапи 3 і 4), осві́та для кар'єрного росту (ключовий етап 4) та професійно-орієнтоване навчання (ключовий етап 4) викладаються згідно з чинним законодавством, зокрема зі статтями, що унормовують релігійну і стате́ву осві́ту, а також професійну підготовку [2, с. 19].

Британський учений Девід Гаргрівз тлумачить локальний курикулум (Local Curriculum) як такий, що діє в певному шкільному середовищі і підпорядкований національному та базовому курикулумам. Він включає факультативи та курси на вибір, які британські учні обирають, виходячи з власних інтересів. Наприклад, в окремих школах вводять факультатив «філософія для дітей» [2, с. 21].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Dean J. Organizing Learning in the Primary School Classroom / Joan Dean. – London, UK : RoutledgeFalmer, 1991. – 262 p.
2. Department for Education. The Framework for the National Curriculum. A report by the Expert Panel for the National Curriculum review. – London : Department for Education, 2011. – 77 p.
3. The School Curriculum in England, Briefing Paper, № 06798, 16 April, 2018. – 13 p.
4. Tickell C. The Early Years: Foundations for Life, Health and Learning. – London : DfE, 2011.